

który obecnie wynosi 398 702 rb. Kapitał akcyjny wynosi 1 400 000 rb.

Cukrownik i rafineria „Hermanów“ dała w 25 roku od założenia swego 403 rb. dochodu. Kapitał zakładowy wynosi 750 000 rb., amortyzacyjny 525 625 rb. Dywidendy nie wypłacono.

Pierwsze towarzystwo galicyjskie akcyjne rafinerii spirytusu zawiązane przez przemysłowców galicyjskich, głównie przez pp.: Samuela Horowitza, dr. E. Byka i Piepasa-Poratyńskiego, we Lwowie zostało zatwierdzone przez ministerium finansów. Do towarzystwa przystąpiła również lwowska firma „Jakób Sprecher i S-ka“, będąca już od dawna w posiadaniu rafinerii spirytusu i fa-

bryki likierów, wódek i octu. Towarzystwo nabywa na własność zakłady gorzelniane firmy „Jakób Sprecher i S-ka“ a nadto ma zamiar rozszerzać stopniowo swą produkcję, przez kupno, dzierżawę lub budowę nowych rafinerii spirytusu. Wysokość kapitału zakładowego wynoszącego na razie 1 200 000 koron oznaczono na sumę 3 mil. koron.

Skutkiem eksplozji, jaka nastąpiła podczas doświadczeń chemicznych w politechnice darsztackiej, dr. Moldenhauer, asystent prof. Dieffenbacha, odniósł ciężkie rany na głowie, twarzy i rękach. Bliższe szczegóły wybuchu dotychczas nie znane.

Chemia polska w XX-em stuleciu.

I. Zestawienie bibliograficzne prac ogłoszonych w r. 1901.

Podał Jan Zawidzki.

Redakcja „Chemika Polskiego“ powzięła myśl systematycznego zestawienia przynajmniej tytułów badań chemicznych ogłaszanych przez polaków, zamierzając tym sposobem ułatwić z jednej strony obrachunek naszego udziału w postępach tej gałęzi wiedzy, z drugiej zaś strony przypomnieć społeczeństwu nazwiska jego pracowników na niwie chemicznej. Mając powierzone sobie wykonanie tego projektu, podaję czytelnikom „Chemika“ niniejsze pierwsze zestawienie prac ogłoszonych w ciągu roku 1901¹⁾. Ze względu na pośpiech, z jakim zostało ono dokonane, zmuszony byłem posiłkować się przeważnie gotowym materiałem bibliograficznym, czerpanym z drugiej ręki. Okoliczność ta wpłynęła niewątpliwie w sposób ujemny na dokładność i ścisłość zestawienia. Popelnione błędy, usterki i opuszczenia postaram się jednak sprostować, opracowując następne zestawienia.

W r. 1901 ogółem dziewięćdziesięciu chemików polaków ogłosiło razem 136 przyczynków eksperymentalnych. Największa ilość tych przyczynków wyszła z pracowni galicyjskich (34,5%), za które idą kolejno pracownie szwajcarskie (22,8%), rossyjskie (14,7%), niemieckie (14,0%) i wyłącznie prywatne z Królestwa (14,0%).

Fakt, że na pracownie galicyjskie przypadł tak znaczny udział, dowodzi

¹⁾ U w a g a. Do niniejszego zestawienia włączono również tytuły dySSERTACJI doktorskich, ogłoszonych w r. 1900, a to ze względu, że wiadomości bibliograficzne o nich ukazują się bardzo późno, zazwyczaj dopiero po roku lub dwu latach. Numery porządkowe prac nie eksperymentalnych (jako to: wzmianek historycznych, notatek biograficznych, podręczników i t. p.) jak również powtórzeń tytułów wzięto w nawias.

pomyślnego objawu skupiania się naszych sił naukowych, rozproszonych dotychczas po całym obszarze Europy.

Jeszcze bardziej pocieszającym i znamionym jest objaw, iż na gruncie galicyjskim zaczynają powstawać, że tak powiem, pierwsze polskie szkoły chemiczne (w szczególności w pracowni L. Marchlewskiego). Z naszego bowiem zestawienia wynika, że takich ognisk nauki polskiej mieliśmy w r. 1901 trzy, mianowicie pracownie: ś. p. Marcelego Nenckiego w Petersburgu, Stanisława Kostaneckiego w Bernie i Leona Marchlewskiego w Krakowie.

Kończąc tych kilka uwag wstępnych, zwracam się do Szanownych Czytelników „Chemika Polskiego“ o łaskawe nadsyłanie sprostowań błędów zauważonych w niniejszem zestawieniu, zaś do Szanownych Autorów prac naukowych z zakresu chemii o łaskawe nadsyłanie odbitek ich rozpraw pod adresem: Dr. Jan Zawidzki, Ryga, Instytut politechniczny.

1. *Bandrowski Ernest*. O działaniu stężonego kwasu azotowego na bromobenzol. Kraków, Rozpr. Akad. Um. 40, 115—119 (1901) [Kraków, uniw.]
2. — O działaniu bromonitrobenzoli na parafenilenodwuamin. Kraków, Rozpr. Akad. Um. 40, 106—114 (1901). [Kraków, uniw.]
3. *Bandrowski Ernest i Prokopeczko Aleksander*. O działaniu chlorowodoru na dwufeniloparazofenilen. Kraków, Rozpr. Akad. Um. A. 41, 462—472 (1901). [Kraków, uniw.]
- (4.) — Ueber die Wirkung des Chlorwasserstoffes auf Biphenylparazophenylene. Kraków, Bull. Intern. Acad. 1901, 441—443.
5. *BednarSKI Bolesław*. Ueber einige Chalkonderivate. Dysertacya, Bern 1900, 8-ka, str. 55. [Bern, uniw.]
- (5a.) — patrz Wróblewski A. Nr 180, 181.
6. *Bialobrzęski M.* Części składowe tłustego oleju Strofantusa. Warszawa, Wiad. Farm. 28, 49—52, 73—75, 113—115 (1901). [Warszawa.]
- (7.) *Bielecki Jan*. Rzut oka na rozwój chemii w XIX w. Odczyt. Warszawa, Wszechświat 20, 33—39, 54—60 (1901).
8. — Recherches sur une nouvelle synthèse des dérivés du biphenyle. Dysertacya. Genewa 1900, 8-ka, str. 46. [Genewa, uniw.]
9. *Bielecki Jan i Ullmann F.* Ueber Synthesen in der Diphenylreihe. Berlin, Ber. d. d. chem. Ges. 34, 2174—85 (1901).
10. *Bogdan P.* Ueber die Wanderungsgeschwindigkeiten der Jonen. Dysertacya. Berlin 1901, 8-ka, str. 32. [Berlin, uniw.]
- (11.) *Brühl J. W.* Ausführliches Lehrbuch der Chemie von Roscoe H. u. Schorlemmer, bearbeitet in Gemeinschaft mit E. Hjelt und O. Aschan: Theil 6: Pflanzenalcaloide, Pflanzenglycoside, Bitterstoffe, natürliche Farbstoffe, Chlorophyll. 8-ka. Theil 7: Eiweissstoffe u. Gallenstoffe, Enzyme, Ptomaine u. Toxine. 8-ka, str. 32+527+308. Brunświk 1901.
12. *Bruner Ludwik*. Studya dynamiczne nad bromowaniem ciał aromatycznych. Kraków, Rozpr. Akad. Um. A. 41, 40—95 (1901). [Kraków, uniw.]
- (13.) — Dynamische Untersuchungen ueber die Bromierung aromatischer Körper. Kraków, Bull. Intern. Acad. 1901, 22—59.
14. — O dysocjacji wodzianu i alkoholalu chloralu w roztworach. Kraków, Rozpr. Akad. Um. A. 41, 479—489 (1901). [Kraków, uniw.]
- (15.) — Ueber die Dissociation des Chloralhydrates und Chloralalkoholates in Lösungen. Kraków, Bull. Intern. Acad. 1901, 462—471.
- (26.) — O pewnem zjawisku przy ebullioskopowaniu wodzianu chloralu. Warszawa, Chem. Polski 1, 497—498 (1901).

(d. c. n.)

nego do celów naukowych w pracowniach uniwersytetów i innych zakładów naukowych, został zniesiony przez angielski urząd celny. Czysty alkohol etylowy był dotychczas obłożony w Anglii wysokim podatkiem, bez względu na cel swego przeznaczenia.

Następcą profesora Hummła w kolegium w Leeds został mianowany prof. Artur S. Green z Londynu.

Na katedrę chemii organicznej w Lipsku jako następcą Wislicenusa został powołany A. Hantzsch z Wirzburga.

Rozwiązanie kartelu utworzonego w swoim czasie przez wytwórców chlorku bielącego w Anglii, Austrii i Niemiec nastąpiło w końcu grudnia roku ubiegłego. Wynikła stąd powszechna niżka cen tego produktu. W Austrii niżka wynosi 3 korony na 1 centn. metr.; w Anglii od 2½—3 funt. sterl. na 1 tonie.

Pokłady wosku ziemnego odkryto w Rumunii w okręgu Baracs. Przemysłowcy rumuńscy zamierzają zająć się eksploa-

tacją produktu i żywią nadzieję, że przywóz wosku ziemnego z Galicji ustanie.

Pożar w Borysławiu, który nawiedził kopalnię w nocy z d. 8 na 9 stycznia wyrządził straty olbrzymie. Płomień ogarnęły 35 otworów naftowych, 1500 cystern z naftą i 23 domy. Szkody oceniamy na milion koron. Poważne straty około 340 000 koron poniosło „Zgorzelickie stowarzyszenie handlu, przemysłu i rolnictwa“, którego 4 magazyny spłonęły.

Towarzystwo amerykańskie „Standard Oil Co.“ wykazało za ostatni kwartał 1902 r. 9 750 000 dolarów dywidendy czyli 10% od kapitału zakładowego 97 500 000 dolarów; dywidenda za cały rok wyniosła 48%. Są to cyfry olbrzymie, zwłaszcza jeżeli się weźmie pod uwagę, że towarzystwo poniosło w r. 1902 znaczne wydatki na budowę nowych statków i liczne roboty wiertnicze w Texas, Kentucky i Kalifornii.

Chemia polska w XX-em stuleciu.

I. Zestawienie bibliograficzne prac ogłoszonych w r. 1901.

Podał Jan Zawadzki.

(Ciąg dalszy.)

17. Bruner Ludwik. Otrzymywanie chlorku i bromku tytanu. Warszawa, Chem. Polski I, 120 (1901). [Kraków, uniw.]
 - (18.) — Z najnowszych badań fizyczno-chemicznych. II. O stosunkowej szybkości reakcyi natychmiastowej. Warszawa, Chem. Polski I, 561—571 (1901).
 19. — O szybkości rozpuszczania ciał stałych. Warszawa, Chem. Polski I, 513—521 (1901). [Kraków uniw.]
 20. Bruner Ludwik i Tolloczko Stanisław. Ueber die Auflösungs-geschwindigkeit fester Körper II. Lipsk, Ztschr. f. anorg. Chem. 28, 314—330 (1901). [Kraków uniw.]
 21. — O szybkości tworzenia się estrów z chlorku benzoilowego i alkoholów tłuszczowych. Kraków, Rozpr. Akad. Um. 38, 216—234 (1901).
 - (22.) Bujwid Odo. Referat o działalności M. Nenckiego. Kraków, Przegl. lek. 40, 623 (1901).
 23. Bukszniewski D. Ueber die Wanderung der Ionen. Dysertacya. Berlin, 1901, 8-ka, str. 38. [Berlin, uniw.]
 24. Bulakowski Władysław i Scholtze J. Praktyczne zastosowanie ekstrakcyi wodnej. Warszawa, Gaz. Cukr. 15, 387—391 (1901).
 25. Bulakowski Władysław. Dalszy ciąg badań nad ekstrakcją wodną. Warszawa, Gaz. Cukr. 15, 612—617 (1901).
- Buraczewski J. patrz Marchlewski L. Nr 98 i 99.

26. *Butkiewicz Wl.* Ueber das Vorkommen eines proteolytischen Enzyms in gekeimten Samen und seine Wirkung. Strassburg, Ztschr. f. physiol. Chem. 32, 1—53 (1901). [Zurich, politechn.]
27. *Centnerszwer Mieczysław.* O katalizie reakcyi pomiędzy dwutlenkiem siarki a siarkowodorem. Warszawa, Chem. Polsk. 1, 921—926 (1901). [Ryga, politechn.]
28. — O niekórych swojstwach żydkago cyana. Petersburg, Żurnal fizyko-chim. Obszcz. 33, 547—547 (1901). [Ryga, politechn.]
29. — O jonizirujuszczey sposobnosti żydkago cianistago wodoroda. Petersburg, Żurnal fizyko-chim. Obszcz. 33, 547—549 (1901). [Ryga, polit.]
- (30.) — Ueber lösende und dissociierende Eigenschaften des flüssigen Cyanwasserstoffs. Lipsk, Ztschr. physikal. Chem. 39, 217—224 (1901).
- (31.) — Teorya jonów, jej rozwój i najnowsze kierunki. Warszawa, Chem. Polski 1, 345—351, 369—377, 441—448, 465—472, 489—497, 522—527, 753—762, 777—786 (1901).
32. *Centnerszwer Mieczysław i Walden P.* Flüssiges Schwefeldioxyd als Lösungsmittel. Petersburg, Bull. Acad. St. Petersb, [5] 15, 17—119 (1901). [Ryga, politechn.]
- (33.) *Cybulski Napoleon.* Wspomnienie pośmiertne o M. Nenckim. Kraków, Przegl. lek. 40, 621—628 (1901).
34. *Czamański W.* Kondensation von o-Aldehydosäuren mit Acetessigester und mit einigen Ketonen. Dysertacya. Fryburg, 1901, 8-ka, str. 52. [Fryburg, uniw.]
35. *Dzierzgowski Szymon i Salaskin S.* O odszczepianiu się amoniaku pod działaniem trypsyny i pepsyny na białko. Warszawa, Gaz. lek. 21, 863—867 (1901). [Petersburg, instyt. med. eksper.]
- (36.) — Ueber die Ammoniakabspaltung bei der Einwirkung von Trypsin und Pepsin auf Eiweisskörper. Centr.-Blatt. f. physiol. 25, 249—254 (1901).
37. *Dziewoński Karol.* Badanie pogazowej mazi naftowej. Warszawa, Chem. Polski 1, 45—50 (1901). [Lwów, politechn.]
38. *Emilewicz T.* O feniliminach oksyacetofenonów. Kraków, Rozpr. Akad. Um. 40, 97—105 (1901).
39. *Epstein Stanisław.* Badania nad czernieniem soku burakowego. Warszawa, Chem. Polsk 1, 285—287 (1901).
40. *Feuerstein Władysław.* Ueber einige substituirte Benzalindanone. Berlin, Ber. d. d. chem. Ges. 34, 412—415 (1901). [Miluza, szkoła chem.]
41. — Ueber das 3, 4, 3', 4'-Tetramethoxystilben. Berlin, Ber. d. d. chem. Ges. 34, 415—416 (1901). [Miluza, szkoła chem.]
42. — Ueber das Vorkommen des Maltols in den Nadeln der Weisstanne (*Abies alba* Mill). Berlin, Ber. d. d. chem. Ges. 34, 1804—6 (1901). [Miluza, szkoła chem.]
43. *Feuerstein Władysław i Dutoit M.* Ueber das Phtalein des Oxyhydrochions. Berlin, Ber. d. d. chem. Ges. 34, 2637—42 (1901). [Miluza, szkoła chem.]

(d. c. n.)

TREŚĆ: Nowe poszukiwania nad kwasem kamfokarbonowym, p. J. W. Brühla.— Tworzenie się chlorku bielącego, p. kt.—Metoda Ackera fabrykacyi wodzianu sodu, p. J. M.—Fabrykacya karborundu, p. J. M.—Dział patentowy.—Przegląd literatury chemicznej.—Sekcyja chemiczna.—Nekrologia.—Wiadomości bieżące.—Chemia polska w XX stuleciu (I. Bibliograficzne zestawienie prac ogłoszonych w r. 1901), p. J. Zawidzkiego.

Wydawca J. Leski

Redaktor Br. Znatowicz

Дозволено Цензурою, Варшава, 13 Января 1903 г.

Druk T-wa Ake S. Orgelbranda S-ów.

smołowe (z wyjątkiem smoły węglowej), farby anilinowe—dały rezultaty niezadawalające. Okoliczności bardziej sprzyjające dały się widzieć w handlu azotynem sodowym (nitrytem), cukrem ołowianym i produktami z żywicy. W fabrykacji lakierów, pokostów, farb olejnych i lak nie osiągnięto cen wyższych.—Wskutek wzmózonej konsumpcji nafty w Ameryce cena jej się podniosła. W Niemczech południowych dał się zauważyć pewien przyrost w spożyciu nafty rosyjskiej. Dobre obroty robiono na rynkach olejów technicznych i do jedzenia. Dla handlu olejami, tłuszczami, żywicami i produktami chemicznymi rok ubiegły nie był pomyślnym wskutek silnej konkurencji. W przemyśle mydlarskim wygórowana cena materiałów surowych nie pozwalała na niższą cen produktów wytwórczych.—Sprawozdania izby handlowej w Lubecce wykazują znów ożywienie w handlu materiałami aptecznymi i chemicznymi. Pewien pośpiech w wytwarzaniu możliwie największych ilości towaru wywołało zapowiedziane wprowadzenie akcyzy od spirytusu przeznaczonego do fabrykacji środków leczniczych; w ten sposób wyprodukowano ilości, które przypuszczalnie wystarczą na rok. Handel smołą wykazywał ceny zmienne, zależnie od importu. Przemysł mydlarski notował wysokie ceny produktów surowych.

Cement w Japonii stanowił do niedawna poważny przedmiot wwozu. W osta-

tnich czasach powstało tam wiele fabryk, które dostarczają towar do Chin, Korei, Syberyi i wysp Filipińskich; przez to import tego produktu z Europy spadł do 64 000 yenów w r. 1901; eksport natomiast podniósł się do 62 600 yenów w r. 1899 na 245 000 yen. Robią się tam również próby nad zastosowaniem do robót wodnych materiału, złożonego z jednej części popiołu wulkanicznego i 2 cz. cementu; próby te podjęte w r. 1901, miały dać rezultaty zupełnie zadawalające.

X Zjazd lekarzy i przyrodników polskich we Lwowie w r. 1904. Termin X Zjazdu lekarzy i przyrodników polskich, który w myśl uchwały poprzedniego Zjazdu w Krakowie w r. 1900 miał się odbyć we Lwowie już w r. 1903, odłożony został przez Delegację Zjazdu w porozumieniu z Wydziałem gospodarczym na rok 1904 głównie z powodu, że w roku 1903 odbywa się międzynarodowy Zjazd lekarski w Madrycie a geologiczny w Wiedniu, a niedawno odbył się międzynarodowy Zjazd lekarzy w Kairze. Bliższe szczegóły ogłoszone będą później. Wszelkich informacji udziela już od dzisiaj Sekretaryat pod adresem: Lwów, ul. Czarnieckiego 3.

Wydział gospodarczy X Zjazdu lekarzy i przyrodników polskich we Lwowie.

Prof. dr. E. Machek, przewodniczący.

Prof. dr. J. Zakrzewski, zastępca przew.

Prof. dr. Sieradzki, sekretarz.

Chemia polska w XX-em stuleciu.

I. Zestawienie bibliograficzne prac ogłoszonych w r. 1901.

Podał Jan Zawidzki.

(Ciąg dalszy.)

44. *Feuerstein Władysław i Heimann M.* Synthese des Acetopiperons. Berlin, Ber. d. d. chem. Ges. 34, 1468—72 (1901). [Miluza, szkoła chem.]
45. *Feuerstein Władysław i Musculus A.* Ueber das 2-oxybenzylacetophenon. Berlin, Ber. d. d. chem. Ges. 34, 409—412 (1901). [Miluza, szkoła chem.]
46. *Feuerstein i Wallach J.* Ueber die direkte Veresterung des Fluoresceins. Berlin, Ber. d. d. chem. Ges. 34, 2637—42 (1901). [Miluza, szkoła chem.]

- (47.) *Flaum Maksymilian*. Wspomnienie o M. Nenckim. Warszawa, Wiad. Farm. 27, 510—517 (1901).
48. *Friedländer Jakób*. Ueber merkwürdige Erscheinungen in der Umgebung des Kritischen Punktes teilweise mischbarer Flüssigkeiten. Lipsk, Ztschr. f. physik. Chem. 38, 385—440 (1901). [Lipsk, uniw.]
- (48a) — toż. Dysertacya. Lipsk, 1901, 8-ka, str. 60.
- (49.) — O niezwykłych zjawiskach w pobliżu punktu krytycznego cieczy, częściowo nawzajem się rozpuszczających. Warszawa, Chem. Polski, 1, 881—885 (1901).
50. *Godlewski Emil i Polzenius F.* O śródcząsteczkowem oddychaniu nasion pogrążonych w wodzie i o tworzeniu się w nich alkoholu. Kraków, Rozpr. Akad. Um. B 41, 289—368 (1901). [Kraków, uniw.]
- (51.) — Ueber die intramolekulare Athmung von ins Wasser getauchten Samen und ueber die dabei stattfindende Alkoholbildung. Kraków, Bull. Intern. Acad. 1901, 227—276.
52. *Górski T.* Ueber einige Formylharnstoffderivate. Dysertacya. Fryburg, 1901. [Fryburg, uniw.]
53. *Grabowski Czesław*. Uwagi praktyczne o zastosowaniu kalorymetru Berthelot-Mahler-Kröckera. Warszawa, Gaz. cukr. 17, 51—55 (1901).
54. *Hoyer Emil*. I. Ueber einige Abkömmlinge des 2, 3-Dibrom- α -Naphtochinons; II. Ueber einige Abkömmlinge des Anhydrobisdiketohydrindens (Biindons). Dysertacya. Berlin, 1901, 8-ka, str. 43. [Berlin, politechn.]
- (55.) — Ueber einige Abkömmlinge des Anhydrobisdiketohydrindens. Ber. d. d. chem. Ges. 34, 3269—74 (1901).
56. *Jablczyński K.* Aparat do automatycznego filtrowania pod zmniejszonym ciśnieniem. Warszawa, Chem. Polski 1, 448—449 (1901).
57. *Jabłoński S.* Ueber Chino-p-a- α -phenyl-chinolin- γ -karbonsäure nebst einem Anhang ueber Chino-p a- α -methyl-chinolin- γ -karbonsäure. Dysertacya. Fryburg, 1900, 8-ka, str. 60. [Fryburg, uniw.]
58. *Kielbasiński Wl.* O analizie żelazocyanku potasu. Warszawa, Chem. Polsk. 1, 73—74 (1901). [Iwanowo, lab. fabr.]
59. — O kadzi indygowej podsiarczynowej. Warszawa, Chem. Polsk. 1, 186—190 (1901). [Iwanowo, lab. fabr.]
60. — Galloflawina wytworzona wprost na włóknie bawełnianem. Warszawa, Chem. Polsk. 1, 260—261 (1901). [Iwanowo, lab. fabr.]
61. — Wykrywanie antymonu na tkaninie. Warszawa, Chem. Polsk. 1, 333 (1901). [Iwanowo, lab. fabr.]
62. — Nowa reakcyja na rodaminy, eozyiny i auraminy. Warszawa, Chem. Polsk. 1, 358 (1901). [Iwanowo, lab. fabr.]
63. *Klein Ed.* Działanie kwasu szczawiowego na gips. Warszawa, Chem. Polsk. 1, 258—260 (1901). [Częstochowa, lab. fabr.]
64. — Rozkład gipsu przez kwas szczawiowy. Warszawa, Chem. Polsk. 1, 330—331 (1901). [Częstochowa, lab. fabr.]
65. *Klossowski Zdzisław*. Rozbiór chemiczny wód miasta Zamościa. Warszawa, Wiad. farm. 28, 245—253 (1901).
66. — Skład chemiczny mleka na rynku Zamojskim. Warszawa, Wiad. farm. 28, 300—305 (1901).
67. *Koelichen Karol*. Periodische Erscheinungen bei der Elektrolyse. Halle, Ztschr. f. Elektrochemie, 7, 629—635 (1901). [Klaustal, akad. górń.]
- (68.) — O zjawiskach peryodycznych w elektrolizie. Warszawa, Chem. Polsk. 1, 585—592 (1901).

(d. c. n.)

sze, mianowicie o 5—10 marek i około tego poziomu trzyma się obecnie notowanie. Na rok 1903 nadzieje są jeszcze pomyślniejsze, zwłaszcza, że prolongowano na dwa lata główne syndykaty sprzedażne.

Liczba zatrudnionych chemików w Niemczech i w Anglii. Znakomity angielski chemik Dewar na walnym zgromadzeniu „British Association“ w mowie swojej podniósł pewne upośledzenie wykształcenia chemicznego w Anglii w porównaniu z Niemcami. Podczas gdy w Niemczech w fabrykach pracuje obecnie 4500 chemików, w Anglii tylko 1500 — 2000, gdy jeszcze przed ćwierć wiekiem fabryki niemieckie zatrudniały tylko 1700 chemików; specjalnie w przemyśle farbiarskim chemicy niemieccy przewyższają angielskich i z powodu większego wykształcenia chemicznego przemysł farbiarski ogromnie się rozwija, czego przykładem może być fabryka farb „Bayer i S-ka“ w Eberfeldzie, która w roku 1875-ym zatrudniała 119 robotników, a obecnie 5000, do których trzeba jeszcze doliczyć 160 chemików, 260 inżynierów i mechaników i 670 pisarzy.

Konsumcja cukru. Sprawa cukrowa, będąca obecnie na porządku dziennym, wzbudza powszechne zainteresowanie, we Francji zwłaszcza kwestya ta roztrząsana jest wszechstronnie. Obliczono, że w roku zeszłym na całej kuli ziemskiej spożyto cukru 7500000 ton, z których na Stany Zjednoczone przy-

pada 2300000, a na Anglię 1850000 ton. Francya zaś, która w produkcji cukru zajmuje jedno z pierwszorzędných miejsc, w konsumpcji schodzi do piątego rzędu. W Anglii na jednego mieszkańca przypada średnio $44\frac{1}{2}$ kg rocznie, w Ameryce północnej $30\frac{1}{3}$ kg, w Holandyi 20 kg, we Francyi zaś tylko $16\frac{2}{3}$ kg. Cukier jest pożywny, należy przytem do tych niewielu już dzisiaj produktów spożywczych, których dotąd nie fałszują. We Francyi jednak spożywają go stosunkowo dość mało, gdyż cukier francuski we Francyi jest zbyt drogi. Gdy bowiem francuzi za funt cukru, wyprodukowanego w kraju, zmuszeni są płacić 11 sous, w Londynie funt cukru francuskiego kosztuje 4 sous.

Handel Galicyi z Bułgaryą. Według wykazów bułgarskiego ministerium handlu wywieziono do Bułgaryi w roku 1901 nafty galicyjskiej za 398500 franków, wosku ziemnego na świece cerkiewne za 823000 franków, mazi naftowej za 723000 franków; soli za 1077500 franków; oprócz tego bibułki papierowej oraz papieru kancelaryjnego, listowego i na opakowanie z ogólnej sumy wywozu z Austrii za 1653900 fr. znaczna część przypada na Galicję, albowiem papiernie w Galicyi mają duży eksport na Wschód; zwykłych garnków i garnuszków polewanych, których wyrób w Galicyi jest znaczny, za 1000000 franków.

Chemia polska w XX-ym stuleciu.

1. Zestawienie bibliograficzne prac ogłoszonych w r. 1901.

Podał Jan Zawadzki.

(Ciąg dalszy.)

69. *Kornella Andrzej.* Analiza mechaniczna ziemi w laboratorium krajowego biura melioracyjnego we Lwowie. Lwów, Czasop. Techn. 1901, 45—46, 50—51, 64—65.
70. *Kostanecki Stanisław.* Synthèse de la Lutéoline. Miluza, Bull. d. l. Soc. ind. de Mulhouse, 1901, 35—41. [Bern, uniw.]
71. — *i Diller E.* Zur Synthese des Luteolins. Berlin, Ber. d. d. chem. Ges. 34, 1449—53 (1901). [Bern, uniw.]
72. — *i Lloyd L.* Studien in der Chromongruppe. Berlin, Ber. d. d. chem. Ges. 34, 2942—50 (1901). [Bern, uniw.]

73. *Kostanecki Stanisław, Paul L. i Tambor J.* Synthese des 3-Oxychromons. Berlin, Ber. d. d. chem. Ges. **34**, 2475—79 (1901). [Bern, uniw.]
74. — *i Różycki A.* Ueber eine Bildungsweise von Chromonderivaten. Berlin, Ber. d. d. chem. Ges. **34**, 102—109 (1901). [Bern, uniw.]
75. — *i Różycki A.* Ueber α Aethyluteolin. Berlin, Ber. d. d. chem. Ges. **34**, 3719—21 (1901). [Bern, uniw.]
76. — *i Różycki A.* Ueber das 3, 3', 4'-Trioxyflavon. Berlin, Ber. d. d. chem. Ges. **34**, 3721—27 (1901). [Bern, uniw.]
77. — *i Steuermann J.* Ueber das 3, 3' 4'-Trioxyflavon. Berlin, Ber. d. d. chem. Ges. **34**, 109—112 (1901). [Bern, uniw.]
78. — *i Tambor J.* Synthesen in der Chromongruppe. Berlin, Ber. d. d. chem. Ges. **34**, 1693—98 (1901). [Bern, uniw.]
79. — *i Tambor J.* Ueber das 3'-Oxyflavon. Berlin, Ber. d. d. chem. Ges. **34**, 1690—93 (1901). [Bern, uniw.]
80. — *Webel F.* Ueber ein Isomeres des Apigenins. Berlin, Ber. d. d. chem. Ges. **34**, 1454—57 (1901). [Bern, uniw.]
81. *Kowalski Józef i Modzelewski Jan.* Sur les indices de refraction des mélanges liquides. Paryż, Compt. rend. de l'Acad. **133**, 33—35 (1901). [Fryburg, uniw.]
82. — *i Tomastschenko P.* Influence des sels sur le pouvoire rotatoire des sucres. Geneva, Archive Sc. phys. nat. Genève, [4] **II**, 294—299 (1901). [Fryburg, uniw.]
83. *Kugler Stefan.* Praktyczne wskazówki do analizy masła i wykrycia jego zafałszowań. Warszawa, Wiad. farm. **28**, 416—422 (1901).
84. *Landau Józef.* Ueber die Ester und Indonabkömmlinge der Cochenilsäure, sowie ueber einige Indonderivate aus der Hemipinsäure. Dysertacya. Berlin, 1900, 8-ka, str. 130. [Berlin, politechn.]
85. — *Liebermann C.* Uebers das Oxytrisdiketohydrinden. Berlin, Ber. d. d. chem. Ges. **34**, 2149—52 (1901). [Berlin, politechn.]
86. — *i Liebermann C.* Ueber Karminverbindungen. Berlin, Ber. d. d. chem. Ges. **34**, 2153—63 (1901). [Berlin, politechn.]
87. *Landau Henryk.* Poszukiwania doświadczalne nad zachowaniem się żelaza w ustroju zwierząt i ludzi. W *Dunin Teodor*, Księga jubileuszowa. Warszawa, 1901, 231—302 z 3 tabl.
- (88.) *Leppert Władysław.* Marcei Nencki, przemówienie. Warszawa, Chemik Polski, **1**, 730—740 (1901).
89. *Löwenstein B.* Aparat do wytwarzania siarkowodoru, wodoru lub dwutlenku węgla. Warszawa, Chem. Polsk. **1**, 620—622 (1901).
- (90.) *Laszczyński St.* Neue Arbeiten ueber Sammler aus anderen Metallen als Blei. Hala, Ztschr. f. Elektrochem. **7**. 821—27 (1901).

(d. c. n.)

TREŚĆ: Stan obecny chemii związków zapachowych syntetycznych, p. St. Górskiego. — Przemysł galicyjski w r. 1902, p. S. Bartoszewicza. — Oznaczanie cukru przemienionego (inwertowanego) sposobem jodometrycznym, p. K. Goławskiego. — Nowa grawimetryczna i gazometryczna metoda oznaczania kwasu fosforowego i magnezyi zapomocą molibdenianu amonu, p. kt. — O konstytucyi cementów hydraulicznych, p. A. Chróścickiego. — Czerni nigroforowa, p. igb. — Dział patentowy. — Przegląd literatury chemicznej. — Sekcja chemiczna. — Wiadomości bieżące. — Chemia polska w XX stuleciu (I. Bibliograficzne zestawienie prac ogłoszonych w r. 1901), p. J. Zawidzkiego (ciąg dalszy).

Wydawca J. Leski

Redaktor Br. Znatowicz

Chemia polska w XX-em stuleciu.

I. Zestawienie bibliograficzne prac ogłoszonych w r. 1901.

Podał Jan Zawidzki.

(Ciąg dalszy.)

91. *Lukaszewicz N. i Reformatski S.* Diejstwie cynka na śmieś acetouksusnago efira s iodystym metilom i etilom. Petersburg, Żurnał fiz.-chim. obszcz. **33**, 436—447 (1901). [Kijów, uniw.]
- (92.) *Marchlewski Leon.* Z teoryi związków tautomerycznych. Warszawa, Chem. Polsk. **1**, 153—159, 177—186 (1901). [Kraków, zakład. żywn.]
- (93.) — W sprawie budowy glukozydów. Warszawa, Chem. Polsk. **1**, 225—229 (1901). [Kraków, zakład. żywn.]
- (94.) — Pokrewieństwo barwnika krwi i zieleni roślinnej. Warszawa, Chem. Polsk. **1**, 321—325 (1901). [Kraków, zakład. żywn.]
- (95.) — Związek pomiędzy pochodniami chinoksaliny, indolu i kumaronu. Warszawa, Chem. Polsk. **1**, 681—689 (1901). [Kraków, zakład. żywn.]
- (96.) — Éloge historique de Marcel Nencki. Kraków, Bull. Inter. Acad. **1901**, 417—423.
- (97.) — O działalności naukowej M. Nenckiego. Kraków, Przegl. lek. **40**, 626—628 (1901).
98. — *i Buraczewski J.* Studium nad izatyną. Kraków 1901, 8-ka (odbitka z 39 t. Rozpr. Akad. Um.) [Kraków, zakład. żywn.]
- (99.) — *i Buraczewski J.* Zur Kenntniss des Isatins. Berlin, Ber. d. d. chem. Ges. **34**, 4008—15 (1901).
100. — *i Radcliffe L. G.* Zur Kenntniss des Isatins, VII-Mitteilung. Berlin, Ber. d. d. chem. Ges. **34**, 1113—15 (1901). [Kraków, zakład. żywn.]
101. — *i Schurck C. A.* Otrzymanie chlorofilu w stanie czystym, widmo chlorofilu i barwnika zielonego, towarzyszącego mu w liściach. Kraków, Rozpr. Akad. Um. **40**, 55—65 (1901). [Kraków, zakład. żywn.]
102. — *i Schunck C. A.* Wpływ bromu na filoporfiryne i hematoporfiryne. Kraków, Rozpr. Akad. Um. **38**, 263—267 (1901). [Kraków, zakład. żywn.]
103. — *i Sosnowski Jan.* Synteza nowego układu czteropierścieniowego. Kumarofenazyna i pochodne. Kraków, Rozpr. Akad. Um. **A. 41**, 297—305 (1901). [Kraków, zakład. żywn.]
- (104.) — *i Sosnowski Jan.* Synthese eines neuen Ringsystems, Cumarophenazin und Derivate. Kraków, Bull. Inter. Acad. **1901**, 160—161.
105. — *i Sosnowski Jan.* O kumarofenazynach. Część druga. Kraków, Rozpr. Akad. Um. **A. 41**, 337—344 (1901). [Kraków, zakład. żywn.]
- (106.) — *i Sosnowski Jan.* Cumarophenazin und Derivate. Zweiter Theil. Kraków, Bull. Intern. Acad. **1901**, 303—309.
- (107.) — *i Sosnowski Jan.* Zur Kenntniss des Isatins und seiner Derivate. VI Mitteilung. Ueber Cumarophenasin. Berlin, Ber. d. d. chem. Ges. **34**, 1108—12 (1901).

(d c. n.)

TREŚĆ: Temperatury zapłnienia frakcji naftowych, p. M. Wieleżyńskiego.—O analizie octanu sodu, p. Wł. Kiełbasińskiego.—O rozpuszczaniu fosforanów wapnia w cytrynianie amonu, p. K. J.—Ulepszenia w aparacie Marsha, p. St. G.—Nowa taryfa celna handlu europejskiego dla państwa Rosyjskiego p. L. Jeziorańskiego (ciąg dalszy).—Dział patentowy.—Przegląd literatury chemicznej.—Sprawozdanie.—Sekcja chemiczna.—Wiadomości bieżące.—Chemia polska w XX stuleciu (I. Bibliograficzne zestawienie prac ogłoszonych w r. 1901), p. J. Zawidzkiego (ciąg dalszy).

Wydawca J. Leski

Redaktor Br. Znatowicz

Дозволено Цензурою. Варшава, 11 Февраля 1903 г.

Druk T-wa Akc. S. Orgelbranda S-ów.

dziewać się należy, że materiał ten stanie się dostępny dla wszystkich miejscowości, nie posiadających odpowiedniego ku skropleniu powietrza urządzenia.

Chemicy do badania produktów spożywczych. Instytutowi farmaceutycznemu w Jenie pozwolono kształcić specjalnie chemików do badania materiałów spożywczych.

Koks z torfu. W Moskwie utworzyło się towarzystwo akcyjne „Torfokoks“ z kapitałem 2600 000 rb. dla eksploatacji torfowisk w guberniach środkowych i dla przerobu torfu na koks. Założycielami towarzystwa są Minder, Hendune i Herschfeldt.

Środki przeciwogniowe. Ogłoszone zostało zezwolenie na utworzenie towarzystwa akcyjnego, skupiającego w sobie wyrób wszystkich środków przeciwogniowych. Kapitał akcyjny 600 000 rb.

Bawełna w koloniach angielskich. Przemysł bawełniany nadzwyczajnie silnie rozwinięty jest w Anglii. Mimo to, że hodowla bawełny w Indyach i Egipcie zajmuje znaczne obszary, jednak

do Anglii wwozi się jej zaledwie $\frac{1}{5}$, gdy $\frac{4}{5}$ transportowane jest z Ameryki. Nic dziwnego, że stan taki zwrócił uwagę konsumentów angielskich, obawiających się monopolizacji amerykańskiej, mogącej pociągnąć za sobą ruinę przemysłu bawełnianego w Anglii. Utworzyło się więc towarzystwo: „British Cotton-Growing Association“ któremu fabrykanci ofiarowali 146 000 fr. a związki robocze około 40 000 fr. celem rozwinięcia hodowli bawełny w koloniach angielskich w Afryce. Towarzystwo ma poparcie ze strony rządu; czynności swe już rozpoczęło.

Gaz torfowy. Według doniesień „Teknisk Ugeblad“ (Christyania) blisko od lat 30 w zakładach stalowych w Motala (Szwecya) używają gazu torfowego nie tylko do pieców pudlowych lecz i nawet do pieców Siemens-Martina. Choć gaz torfowy, z powodu kosztów transportu, droższy jest od węglowego, lecz nie zawiera, jak ten ostatni, ani siarki ani fosforu. Szczególnie nadaje się gaz torfowy w oddziale walcowania cienkich blach stalowych.

Chemia polska w XX-em stuleciu.

I. Zestawienie bibliograficzne prac ogłoszonych w r. 1901.

Podał Jan Zawadzki.

(Ciąg dalszy.)

108. *Marchlewski Leon i Sosnowski Jan.* Zur Kenntniss des Isatins und seiner Derivate VIII Mitteilung. Berlin, Ber. d. d. chem. Ges. 34, 2294—98 (1901). [Kraków, zakł. żywn.]
— patrz *Nencki M.* Nr 114, 115.
109. *Mazurek P. J.* O działaniu kwasu azotowego na feniloetylamin. Kraków, Rozpr. Akad. Um. 38, 254—262 (1901).
110. *Miklaszewski Bolesław.* Beiträge zur Kenntniss der Anhydrobasen. Vergleichendes Studium der drei isomeren β -Aminophenylbenzimidazole. Dysertacya. Zurych 1900, 8-ka, str. 40. [Lwów, politechn.]
— patrz *Nieментowski St.* Nr. 129, 130.
Modzelewski Jan, patrz *Kowalski J.* Nr 81.
- (111.) *Mutermilch Stanisław.* Prof. M. Nencki. Warszawa, Medycyna, 29, 943—948 (1901).
112. *Natanson Władysław.* O prawach zjawisk dyfuzyjnych. Kraków, Rozpr. Akad. Um. A. 41, 447—461 (1901).
- (113.) — Sur les lois de la diffusion. Kraków, Bull. Intern. Acad. 1901, 335—348.
114. *Nencki Marceł i Marchlewski Leon.* Przemiana filocyjaniny w hemopyrol i urobilinę. Kraków, Rozpr. Akad. Um. A. 41, 333—3336 (1901). [Petersburg, Kraków.]

- (115.) *Nencki Marcei i Marchlewski Leon.* Zur Chemie des Chlorophylls: Abbau des Phyllocyanins zum Hämopyrrol. Berlin, Ber. d. d. chem. Ges. **34**, 1687—90 (1901).
116. — *i Sieberowa Nadzieja.* Przyczynek do nauki o soku żołądkowym i składzie chemicznym enzymów. Warszawa, Gaz. lek. [2] **21**, 422—428, 455—459, 482—486, 500—505 (1901). [Petersburg, instyt. med. eksp.]
- (117.) — *Sieber M.* Beiträge zur Kenntniss des Magensaftes und der Chemischen Zusammensetzung der Enzyme. Strassburg, Ztschr. f. physiol. Chem. **32**, 291—319 (1901.)
118. — *i Zaleski J.* O produktach odtlenienia heminy zapomocą jodowodoru i jodku fosfonu, oraz o budowie heminy i jej pochodnych. Kraków, Rozpr. Akad. Um. **A. 41**, 317—332 (1901). [Petersburg, instyt. med. eksper.]
- (119.) — *i Zaleski J.* Ueber die Reductionsproducte des Haemins, die Constitution desselben und seiner Abkömmlinge. Kraków, Bull. Intern. Acad. 1901, 217—221.
- (120.) — *i Zaleski J.* Ueber die Reductionsproducte des Haemins durch Jodwasserstoff und Phosphoniumjodid und ueber die Konstitution des Haemins und seiner Derivate. Berlin, Ber. d. d. chem. Ges. **34**, 997—1010 (1901).
121. — *i Zaleski J.* Ueber die Bestimmung des Ammoniaks in tierischen Flüssigkeiten und Geweben. Strassburg, Ztschr. physiol. Chem. **33**, 194—209 (1901). [Petersburg, instyt. med. eksper.]¹⁾
122. *Negrusz Roman.* O trzech izomerycznych benzytoluolach. Kraków, Rozpr. Akad. Um. **38**, 287—300 (1901).
123. *Neugebauer Edmund.* O zmiennej zawartości dwuwęglanu wapnia i magnezu w wodzie wiślanej pod Warszawą. Warszawa, Chem. Polsk. **1**, 281—285 (1901).
- (124.) *Niemczycki Stanisław.* Analiza miareczkowa, podręcznik do ćwiczeń praktycznych. Lwów 1901, 8-ka, str. VIII+190.
125. *Niementowski Stefan.* O pochodnych bifenylu. Kraków, Rozpr. Akad. Um. **A. 41**, 425—446 (1901). [Lwów, politechn.]
- (126.) — Derivate des Biphenyls. Kraków, Bull. Intern. Acad. 1901, 348—353.
127. — O nowych rodzajach anhydrozwiązków. Kraków, Rozpr. Akad. Um. **38**, 70—136 (1901). [Lwów, politechn.]
128. — O homologach alizaryny, hystazaryny i chinizaryny. Kraków, Rozpr. Akad. Um. **40**, 173—185 (1901). [Lwów, politechn.]
129. — *i Miklaszewski Bolesław.* Studium porównawcze trzech izomerycznych (β)-aminofenilobenzimidazolów. Kraków, Rozpr. Akad. Um. **40**, 120—153 (1901). [Lwów, politechn.]
- (130.) — *i Miklaszewski Bol.* Vergleichende Studien der drei isomeren β -Aminodiphenylbenzimidazole. (VII Mitteilung ueber Anhydroverbindungen). Berlin, Ber. d. d. chem. Ges. **34**, 2953—74 (1901).
131. — *i Wichrowski Cezar.* Derivate des Biphenyls. Berlin, Ber. d. d. chem. Ges. **34**, 3325—37 (1901). [Lwów, politechn.]
132. *Nowakowski L.* Ueber die Condensation von Benzylsäure mit Phenolen. Dysertacya. Fryburg 1901. [Fryburg, uniw.]

(d. c. n.)

¹⁾ Źyciorysów i ocen działalności Nenckiego szukaj pod: Bujwid 22, Cybulski 33, Flaum 47, Leppert 88, Marchlewski 96, 97, Mutermilch 111, Nusbaum 134, Pruszyński 147, Seńkowski 151, Wróblewski 179.

Chemia polska w XX-em stuleciu.

I. Zestawienie bibliograficzne prac ogłoszonych w r. 1901.

Podał Jan Zawidzki.

(Ciąg dalszy.)

- (133.) *Nowakowski L. i Bistrzycki A.* Die Kondensation von Benzilsäure mit Phenolen. Berlin, Ber. d. d. chem. Ges. **34**, 3063—73 (1901).
- (134.) *Nusbaum Henryk.* Witalizm i M. Nencki. Warszawa, Gaz. lek. [2] **21**, 1179—1193 (1901).
- (845.) *Odczyty* o powietrzu, urządzane staraniem Tow. przyrodn. im. Kopernika. Warszawa—Kraków, 1901, 8-ka, str. 6+132.
136. *Olszewski Karol.* Oznaczenie temperatury inwersji zjawiska Joulea i Kelwina w wodorze. Kraków, Rozpr. Akad. Um. **A. 41**, 473—478 (1901). [Kraków, uniw.]
- (137.) — Bestimmung der Inversionstemperatur der Kelvinschen Erscheinung für Wasserstoff. Kraków, Bull. Intern. Acad. 1901, 451—457.
138. — Zur Reindarstellung des Antimonwasserstoffs. Berlin, Ber. d. d. chem. Ges. **34**, 3592—93 (1901). [Kraków, uniw.]
139. *Opolski Stanisław.* Przyczynek do znajomości elektroujemnej natury rodników organicznych. Kraków, Rozpr. Akad. Um. **A. 40**, 49—54 (1901).
140. *Orzechowski B.* Einfaches Mittel zur Bestimmung des Salzgehaltes in der Butter für praktische Zwecke. Ztschr. Hyg. **37**, 275—277 (1901). [Łódź, lab. dr. Serkowskiego].
141. *Paulewski Bronisław.* Kondensacya rezorcyny z chlorkiem benzylu. Warszawa, Chem. Polsk. **1**, 24—25 (1901). [Lwów, politechn.]
142. — O naturze chinonowej czerni anilinowej. Warszawa, Chem. Polsk. **1**, 325—330 (1901). [Lwów, politechn.]
143. — Dalsze badania czerni anilinowej. Warszawa, Chem. Polsk. **1**, 417—419 (1901). [Lwów, politechn.]
144. — Acetylowanie aminów aromatycznych. Warszawa, Chem. Polsk. **1**, 831—835 (1901). [Lwów, politechn.]
145. — Utlenianie aminów aromatycznych. Warszawa, Wszechświat, **20**, 46—47 (1901). [Lwów, politechn.]
146. — Ueber die Aenderung der Temperatur beim Erstarren geschmolzener organischer Körper. Berlin, Ber. d. d. chem. Ges. **33**, 3727—31 (1901). [Lwów, politechn.]
- Polzenius F.* patrz *Godlewski E.* Nr 50, 51.
- Prokopeczko Aleksander,* patrz *Bandrowski E.* Nr 3, 4.
- (147.) *Pruszyński Jan.* Działalność naukowa M. Nenckiego. Warszawa, Gaz. lek. **21**, 1150—1178 (1901).
148. *de Raczkowski i F. Bordas.* Effets de la congélation sur le lait. Paryż, Compt. rend. de l'Acad. **133**, 759—760 (1901).
149. *Różycki A.* Ueber einige Chalkonderivate und Synthese des α -Brom-3-Aethoxy-3'-Nitroflavons. Dysertacya. Bern, 1900, 8-ka, str. 43. [Bern, uniw.]
- patrz *Kostanecki St.* Nr 74, 75, 76.

(d c. n.)

TREŚĆ: Nowe poszukiwania nad kwasem kamfokarbonowym, p. J. W. Brühla.— Nowa metoda oznaczania kwasu fosforowego, p. Z. Chmielewskiego.— Wypalanie cementu portlandzkiego w piecach obrotowych, p. A. Chróścickiego.— Dział patentowy.— Przegląd literatury chemicznej.— Sprawozdanie.— Wiadomości bieżące.— Chemia polska w XX stuleciu (I. Bibliograficzne zestawienie prac ogłoszonych w r. 1901), p. J. Zawidzkiego (ciąg dalszy).

Wydawca J. Leski

Redaktor Br. Znatowicz

ści tego produktu są zwykłym zmyśleniem.

Kwas siarczany. Produkcya powszechna kwasu siarczanego w r. 1902 tak się przedstawia:

	tys. ton
Anglia	1000
Stany Zjednoczone	1000
Niemcy	865
Francya	750
Austro-Węgry	350
Włochy	235
Rossya	125
Japonia	50
Belgia, Szwajcarya i inne	75

Razem 4450

Ponieważ w r. 1878 ogólna produkcya wynosiła zaledwie 1 mil. ton, przeto w ciągu 24 lat zwiększyła się nieomal pięciokrotnie.—W Anglii w r. 1901 pracowało 196 fabryk, z których 24 znajdowało się w samej Szkocji. Zaledwie 2 fabryki szły według sposobu kontaktowego, ponieważ zapotrzebowanie na kwas wysokoprocentowy jest tam dosyć ograniczone.—St. Zjednoczone posiadały w r. 1900 fabryk 127, z których 79 szło na samym tylko pirytcie, reszta zaś na siarce lub na obu jednocześnie. Połowa prawie całej produkcji idzie na wyrób superfosfatów.—W Niemczech pracowało w r. 1900 75 fabryk, z których 58 miało kwas siarczany jako główny cel swej fabrykacji, reszta produkowała go ubocznie. Sposobem kontaktowym posiłkowało się 10 fabryk. Mimo to, że ceny ogromnie spadły i mają tendencję ku

dalszej niższe, produkcya w r. 1902 w porównaniu z r. 1901 powiększyła się o 6927 t. Zwiększenie zapotrzebowania kwasu siarczanego odnieść głównie można na karb zwiększonej produkcji superfosfatu. Wywieziono kwasu zaledwie 47666 ton.—We Francji istnieją 54 fabryki. W Austro-Węgrzech obecnie budują jeszcze 4 nowe fabryki według metody kontaktowej; wzrastające ciągle zwiększanie się konsumpcji miejscowej powodowane jest przez wzrost przemysłu naftowego. Mimo to jednakże rozwija się szalona konkurencya pomiędzy fabrykami czeskiemi, austriackimi i węgierskiemi.—We Włoszech w przemyśle tym istnieje zastój z powodu nadprodukcji.—W Rosyi produkcya wciąż rośnie z powodu wzrastania przemysłu naftowego, nawozów sztucznych i soli mineralnych. Wwóz jest nieznaczny, wywóz—żaden. Obecnie coraz więcej fabryk posługiwać się zaczyna pirytami, zamiast, jak dawniej, siarką.

Kopalnia rudy żelaznej w Krzywym Rogu, w r. 1901/1902 dała dochodu czystego 621500 franków, z czego przeznaczono 8% dywidendy. Kapitał akcyjny 7 mil. franków i 2 mil. franków rezerwy otrzymanej jako dochód podczas sprzedaży akcji. Towarzystwo posiada kapitału amortyzacyjnego 3914870 fr. Ogólny obrót w okresie pomienionym wyniósł 2100762 franków. Główny zarząd towarzystwa znajduje się w Paryżu; pełnomocnikiem zaś w państwie Rossyjskiem jest inżynier górniczy Marcin Szymanowski.

Chemia polska w XX-em stuleciu.

I. Zestawienie bibliograficzne prac ogłoszonych w r. 1901.

Podał Jan Zawadzki.

(Ciąg dalszy.)

150. *Różycki Leon.* O syntezie pyrogallolu z chlorkiem etylu. Warszawa, Wiad. Farm. 28, 137—138 (1901). [Petersburg, instyt. med. eksper.]
Scholtze J. patrz *Bulakowski Wł.* Nr 24.
- (151.) *Seńkowski Michał.* O działalności M. Nenckiego. Kraków, Przegl. lek. 40, 623—25 (1901).
- (152.) *Serkowski Stanisław.* O kryoskopii. Łódź, Czasop. lek. 3, 345—356, 394—420 (1901).
153. *Seyda Antoni.* Vereinfachung der Methode der Phosphorsäurebestimmung

- als Phosphorsäuremolybdänsäureanhydrid nach Meinecke-Way. Köthen, Chem. Ztg. **25**, 759—768 (1901).
154. *Sienicki T.* Kondensation von Opian- und Bromopiansäure mit Cyanessigsäure und Derivaten der letzteren. *Dysertacya*. Fryburg, 1901, 8-ka, str. 47. [Fryburg, uniw.]
155. *Silberstein M.* Ueber ein neues Isomeres des Rosindulins. *Dysertacya*. Lozanna 1901, 8-ka, str. 64. [Lozanna, uniw.]
156. *Skusiewicz Feliks.* Ułatwienie praktyczne przy badaniach moczu. *Warszawa, Przegl. Farm.* **4**, 41—43, 50—53 (1901).
157. *Staboszewicz Józef.* Ueber eine neue Synthese der Fluorindine. *Dysertacya*. Bazylea, 1901, 8-ka, str. 54. [Bazylea, uniw.]
- (158.) — *i Nietzki R.* Ueber eine neue Synthese der Fluorindine. *Berlin. Ber. d. d. chem. Ges.* **34**, 3727—32 (1901).
- Sosnowski Jan* patrz *Marchlewski L.* Nr. 103, 104, 105, 106, 107, 108.
159. *Steingraber G.* Węgle z Sierszy i Tenczynka. *Warszawa, Chem. Polsk.* **1**, 657—659 (1901). [Kraków, szkoła techn.]
160. — *Badania nad punktem zapłnienia nafty.* *Warszawa, Chem. Polsk.* **1**, 873—881, 897—901 (1901). [Kraków, szkoła techn.]
- (161.) *Stepowski Maryan.* Rzut oka na dzieje farmacyi w Polsce w XIX stuleciu. *Warszawa, Wiad farm.* **28**, 52—58, 87—90, 119—125, 148—153, 177—181 (1901).
- *toż.* *Warszawa* 1901, 16-ka, str. 77.
- (162.) — *Sztuczne wody mineralne i napoje gazowe.* *Warszawa*, 1901, 8-ka, str. III+332+1 tabl.
163. *Strassburger J.* Ueber den quantitativen Nachweiss der leicht angreifbaren Kohlehydrate (Stärke und ihrer Abkömmlinge) in menschlichen Fäces. *Pflügers Archiv* **84**, 173—190 (1901). [Bonn, uniw.]
164. *Strzyżowski Kazimierz.* Einiges ueber Karnindikan. Zur Kritik der qualitativen Bestimmungsmethoden dieses Körpers, nebst einem Nachweise desselben. *Oester. Chemiker Ztg.* **4**, 465—468 (1901). [Lozanna, uniw.]
165. — *i Bruna-Galli Valerio.* Ueber den biologischen Arsennachweis. *Pharm.-Post.* **33**, 637—639, 649—651 (1901). [Lozanna, uniw.]
166. *Szumowski W.* Z chemii ciał białkowatych. *Kraków, Przegl. lek.* **40**, 445—448 (1901).
167. *Szyszkowski Bohdan i Reformatski J.* Sintez i swojstwa α -dimetil- β -etiletilenmolocznoj kisloty. *Petersburg, Zurnał fizyko-chim. obszcz.* **33**, 158—163 (1901). [Kijów, uniw.]
168. *Tolloczko Stanisław.* Studya doświadczalne nad kryoskopijnemi własnościami nieorganicznych rozczywników. *Kraków, Rozpr. Akad. Um.* **A. 41**, 1—39 (1901). [Kraków, uniw.]
- (169.) — *Kryoskopische Untersuchungen in anorganischen Lösungsmitteln.* *Kraków, Bull. Intern. Acad.* 1901, 1—22.
- *patrz Bruner Lud.* Nr. 21, 21.

(dok. nast.)

Odpowiedzi Redakcyi.

WP E. T. z Łodzi. Polecieć możemy dzieło: „Die Spektralanalyse“ przez dr. J. Landauera, w wydaniu Viewega i Syna z r. 1896. Cena 4 mk., stron

174. Zaraz na pierwszej stronie wymienionej książki znajdzie Sz. Pan kilkanaście tytułów dzieł, traktujących specjalnie o analizie widmowej.

aby metody elektrolityczne doprowadzić do doskonałości, bowiem w związku z wodzianem sodu idzie i wydobywanie chlorku, którego mimo ciągle wzrastającej produkcji własnej wwozili jeszcze około 60 000 ton, z czego na Niemcy przypada około 15 000 ton.

Kamfora japońska. Od niedawna zaczęto preparować w Japonii kamforę, pozbawioną zapachu safrolu, towarzyszącego stale zwykłej surowej kamforze japońskiej. Nowa odmiana produktu zawiera znacznie mniej części stałych (nielotnych), nie posiada prawie wcale wilgoci i bywa przygotowana w postaci ziarn białych. Według sprawozdania urzędu gubernialnego Formozy zmiana w sposobie przygotowania nowego produktu polega na następującym: Podczas gdy zazwyczaj para kamforowa otrzymywana podczas destylacji drzewa kamforowego bywa wprowadzana wprost do zbiorników z zimną wodą, w nowej metodzie para

kondensuje się w stosownych rurach, otoczonych zewnątrz zimną wodą. Suszenie produktu jest przeto daleko łatwiejsze i odbywa się na specjalnych panwiach w próżni; suszenie zwykłej kamfory surowej uskutecznia się natomiast w mniej staranny sposób na wolnym powietrzu, przez co produkt zanieczyszcza się zwykle piaskiem i pyłem. Angielski urząd celny badał obecnie tę nową odmianę kamfory i znalazłszy w niej części stałych (nielotnych) tylko o 0,3% mniej niż w zwykłej surowej kamforze uwolnił i ten produkt od cła wwozowego.

Fabryka nawozów sztucznych i innych produktów chemicznych w Kielcach w 2-im swym roku operacyjnym dała, straty w wysokości 17 968 rb. Kapitał akcyjny towarzystwa wynosi 350 000 rb.

Cena na kwas siarczany została przez syndykat francuski obniżona o 25%, tak, że obecnie wynosi ona 8,50 do 6 fr. za 100 kg 66° kwasu siarczanego.

Chemia polska w XX-em stuleciu.

1. Zestawienie bibliograficzne prac ogłoszonych w r. 1901.

Podał Jan Zawadzki.

(Dokończenie.)

- (170.) *Tomaszewski Franciszek.* Chemia dla wyższych klas gimnazjalnych. Wyd. 3-cie. Kraków, 1901, 8-ka, str. 48.
- Wichrowski Cezar,* patrz *Niemętowski St.* Nr 131.
171. *Wdowiszewski H.* Tlenek żelaza jako materiał do oznaczania miana chlorku cynowego i kameleonu. Warszawa, Przegl. Techn. 39, 450—451, 472—473 (1901).
- Wójczyński M.* patrz *Wróblewski Aug.* Nr 180, 181.
172. *Wołowski.* Die quantitative Bestimmung des Indikans im Harn und ihre Klinische Bedeutung. Deutsch. medicin. Wochenschr. 27, 23—25 (1901). [Petersburg.]
173. *Woźnicki Stanisław.* Ilościowe oznaczenie popiołu. Warszawa, Gaz. cukrown. 16, 446—447 (1901).
174. *Wróblewski Augustyn.* Ueber den Buchnerschen Hefepresssaft. Lipsk, Journ. f. prakt. Chem. [2] 64, 1—70 (1901). [Kraków, zakład żywn.]
175. — Eine ergänzende Notiz ueber den Hefepresssaft III. Kraków, Bull. Intern. Acad. 1901; 94—95. [Kraków, zakład żywn.]
176. — Ueber eine Methode der Krystallisation von Substanzen aus ihren Lösungen ohne Krustenbildung auf der Flüssigkeitsoberfläche. Lipsk, Zeitschr. f. physik. Chem. 36, 84—86 (1901). [Kraków, zakł. żywn.]
177. — O wpływie fosforanów na działanie soku wyciśniętego z drożdży i o kwasach fosforowych sprzężonych, oraz kilka uwag o znaczeniu,

- jakie posiada kwas fosforowy w przyrodzie ożywionej. Lwów, Czasop. Tow. Aptek. 31, 105—108 (1901). [Kraków, zakład żywn.]
- (178.) *Wróblewski Augustyn*. Toż. Warszawa, Wszechświat 20, 252—254 (1901).
- (179.) — O działalności M. Nenckiego. Kraków, Przegl. lek. 40, 625—626 (1901).
180. — , *BednarSKI Bol. i Wojczyński M.* Przyczynę do wiadomości o działaniu enzymów na enzymy. Kraków, Przegl. lek. 40, 469—472, 484—487 (1901). [Kraków, zakład żywn.]
- (181.) — , *BednarSKI Bol. i Wojczyński M.* Zur Kenntniss der Einwirkung der Enzyme aufeinander. Beitr. z. chem. Physiol. u. Pathol. 1, 290—303 (1901).
182. *Wrotnowski F.* Ueber die Condensation der Phtalaldehydsäure mit Benzylcyanid, dessen p-Nitroderivat und mit Phenylmethylpyrazolon. Dysertacya. Fryburg, 1901. [Fryburg, uniw.]
- Zaleski J.* patrz *Nencki M.* Nr. 118, 119, 120, 121.
183. *Zaleski W.* Ueber Eiweissbildung in den Pflanzen. Ber. deutsch. botan. Ges. 19, 331—339 (1901). [Puławy, instyt. roln.]
184. *Zatoziecki Roman*. Przyczynę do teoryi destylacyi zapomocą pary. Warszawa, Chem. Polsk. 1, 11—16 (1901). [Lwów, politechn.]
185. *Zausner L.* Termoregulator naftowy i uproszczona centryfuga. Warszawa, Medycyna 29, 592—593 (1901).
186. *Zawidzki Jan.* Przyczynę do znajomości kwasu β -rezorcylowego. Warszawa, Chem. Polsk. 1, 254—258 (1901). [Lipsk, uniw.]
187. — O działaniu kwasu szczawiowego na gips. Warszawa, Chem. Polsk. 1, 331—333 (1901). [Ryga, instyt. politechn.]
- (188.) — Notatka historyczna o zjawiskach krytycznych. Warszawa, Wiadom. matem. 5, 224—226 (1901).
189. — Ueber die Dampfdrucke binärer Flüssigkeitsgemische. Dysertacya. Lipsk, 1901, 8-ka, str. 77. [Lipsk, uniw.]
- (190.) — Powstanie i rozwój wydziału chemicznego politechniki ryskiej. Warszawa, Chem. Polsk. 1, 81—92 (1901).
191. *Zembrzowski K.* I Ueber die Derivate des Acetophenons, II Ueber unsymmetrische disubstituirte Hydrazine. Dysertacya. Bazylea 1900, 8-ka, str. 54. [Bazylea, uniw.]
192. — , *Rupe H. i Braun A.* Notizen: Ueber einige Abkömmlinge des Acetophenons. Berlin, Ber. d. d. chem. Ges. 34, 3522—26 (1901). [Bazylea, Miluza].
193. *Ziętkowski T.* Ueber den Einfluss des Temperatur und des Aggregatzustandes auf die Mosotti-Clausius'sche Konstante. Dysertacya. Fryburg, 1900, 8-ka, str. 51. [Fryburg, uniw.]
194. *Znatowicz Bronisław.* Działanie azotynu srebra (AgNO_2) na pochodne chlorowcowe ciał aromatycznych. Kraków, 1901, 8-ka, str. 2+7, odb. z 39 tom. Rozpr. Akad. Um. [Warszawa, lab. miejskie.]

TREŚĆ: O elektrolizie chlorków metali alkalicznych i jej zastosowaniu w przemyśle, p. Miecz. Centnerszvera (ciąg dalszy). — Kora „Mangrowe“, „Mangle“, również „Koko“ zwana, p. Fel. Przyszychowski. — Dział patentowy. — Przegląd literatury chemicznej. — Sprawozdanie. — Wiadomości bieżące. — Chemia polska w XX stuleciu (I. Bibliograficzne zestawienie prac ogłoszonych w r. 1901), p. J. Zawidzkiego (dokończenie).

Wydawca J. Leski

Redaktor Br. Znatowicz

Дозволено Цензурою. Варшава, 11 Марта 1903 г.

Druk T-wa Akc. S. Orgelbranda S-ów.